

РЕШЕНИЕ

№ 26536

гр. София, 05.08.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 78 състав, в
публично заседание на 26.06.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Пенка Велинова

при участието на секретаря Александра Вълкова, като разгледа дело номер **5876** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), във връзка с чл. 118, ал. 1 от Кодекса за социално подпомагане (КСО).

Образувано е по жалба на З. Ж. Й. срещу Решение № 2153-21-128/2025г. на директора на Териториално поделение (ТП) на Националния осигурителен институт (НОИ) – С.-град, с което на основание чл. 117, ал. 3 КСО е оставена без уважение жалбата против Разпореждане № [ЕГН]/6/21.01.2025г. на длъжностно лице по ПО. С разпореждането и решението е отказано отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст на жалбоподателката.

В жалбата и писмени бележки е застъпено становище, че оспореното решение е незаконосъобразно, поради нарушение на материалния закон, несъответствие с целта на закона и допуснати съществено нарушения на процесуалните правила. Липсвало ясно и пълно правно основание (посочен бил само чл. 117, ал. 3 КСО без мотивировка). А. бил издаден в нарушение на процесуалните и материалноправни норми, и явно необоснован. Отказано било отпускане на пенсия по чл. 69б КСО, защото жалбоподателката не отговаряла на изискванията на чл. 69 КСО. Двете разпоредби на чл. 69 и чл. 69б КСО били самостоятелни и равнопоставени правни основания. Когато били налице предпоставки и по двете, следвало да се приложи по-благоприятната за заявителя норма. Жалбоподателката отговаряла на чл. 69б, ал. 1 КСО, имала навършена възраст – 53 г. и 10 м., при изискуеми 51 г. и 4 м., стаж първа категория – 17 г. и 2 м., при изискуеми 10 г. и сбор от възраст и стаж – 95 г. и 16 дни, при изискуеми 94 г. Осигурителният ѝ стаж бил признат като първа категория (положен в МВР по ЗМВР). Административният орган се позовал само на чл. 18, ал. 4 от НПОС, който не можел да ограничи приложението на законовите разпоредби (чл. 69 и чл. 69б КСО). При противоречие между закон и подзаконен акт

се прилагал законът. Държавните служители в МВР имали право на пенсиониране по чл. 69б, ал. 1 КСО при изпълнение на условията на тази разпоредба. Трудът им законодателно се признавал като първа категория. Осигурителният им принос бил значително по-висок, което допълнително обосновавал правото им на ранно пенсиониране. Иска се отмяна на решението и връщане на преписката на НОИ за издаване на ново разпореждане и отпускане на пенсия и присъждане на разноски по делото.

Ответникът – Директора на ТП на НО, чрез процесуален представител в съдебно заседание и в писмени бележки изразява становище, че жалбата е неоснователна и моли същата да бъде оставена без уважение. Излагат се аргументи, идентични с тези по обжалваното решение. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение. Прави възражение за прекомерност на адвокатския хонорар.

СГП не е встъпила в процеса.

Административен съд София град, като обсъди доводите на страните и събраните по делото писмени доказателства, приема за установена следната фактическа обстановка:

Със заявление с вх. № 2113-21-46/06.01.2025 г. жалбоподателката е поискала отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст, към което е приложила изискуемите се съгласно чл. 2 от Наредба за пенсиите осигурителния стаж (НПОС) документи за преценка правото на пенсия. Въз основа на представените документи и наличните данни в Регистъра на осигурените лица /Р./ на НОИ, длъжностното лице по ПО й е зачело осигурителен стаж до 17.12.2024 г. както следва:

- 17 години 02 месеца 19 дни от първа категория труд и по чл. 104, ал. 4 от КСО /осигурителен стаж на лица по чл.69 от КСО/;

- 12 години 06 месеца 00 дни от трета категория труд.

На основание чл.104 от КСО общият осигурителен стаж превърнат към трета категория труд е изчислен на 41 години, 02 месеца и 12 дни. Жалбоподателката е навършила възраст към дата на заявление /06.01.2025 г./ - 53 години 10 месеца и 04 дни.

Заявлението и доказателствата са разгледани от длъжностно лице по ПО и с оспореното разпореждане е отхвърлено. Прието е, че заявителката е държавен служител по ЗМВР и попада в персоналният обхват на чл.69, ал. 2 от КСО, а не в този по чл.69б, ал. 1 от КСО, отнасящ се за лицата, полагащи труд от първа категория, която съгласно чл.104, ал. 1 от КСО се определя с акт на Министерски съвет, а именно с Правилника за категоризиране на труда при пенсиониране (ПКТП - отм.), действал до 31.12.1999 г. и Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране (НКТП- в сила от 01.01.2000 г.). Съответно, длъжностното лице по ПО с разпореждането е отказало отпускане на пенсия, с мотив, че лицето не отговаря на изискванията на чл. 69, ал. 2 от КСО – няма навършени 54г. и 4 м., няма право на пенсия по чл. 69б, ал. 1 от КСО, тъй като не отговаря на изискването на чл. 18, ал. 4 от НПОС – няма 54г. и 4 м. и не може да се пенсионира по реда на чл. 68, ал. 1 и 2 от КСО – няма навършени 62г. и 4 м.

Срещу разпореждането е подадена жалба, във връзка с която е издадено обжалваното решение.

В обжалваното решение фактите, описани в разпореждането и в настоящото решение за възрастта и стажа на жалбоподателката, се приемат за безспорни и доказани от писмените доказателства.

В него се потвърждават и доразвиват мотивите за отказ, а именно: Заявителката била държавен служител по ЗМВР и попадала в обхвата на чл.69, ал. 2 от КСО, а не в този по чл.69б, ал. 1 от КСО, отнасящ се за лицата, полагали труд от първа категория, която съгласно чл.104, ал.1 от КСО се определяла с акт на Министерски съвет, а именно с Правилника за категоризиране на труда при пенсиониране(ПКТП, отм.), действал до 31.12.1999 г. и Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране (НКТП, в сила от 01.01.2000 г.). Съгласно чл. 69, ал. 2 от КСО във връзка с

чл.69, ал. 9 от КСО, през 2025 г. държавните служители, работещи по специалните закони, придобивали право на пенсия при навършена възраст 54 години и 04 месеца и при наличие на 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени като държавни служители по Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за специалните разузнавателни средства и по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, държавните служители по чл. 11 от Закона за пощенските услуги, държавните служители по чл. 15. ал. 3, т. 1 от Закона за противодействие на корупцията, държавните служители, осъществяващи дейността по охрана на съдебната власт по чл. 391 от Закона за съдебната власт по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" и като военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България. Следователно, по реда на чл.69, ал. 2 от КСО можел да придобие право на пенсия само лице, което е държавен служител в по-горе изброените структури, имащо 27 год. общ осигурителен стаж, от които две-трети действително изслужени и което е навършило изискуемата за съответната година пенсионна възраст, без значение дали е мъж или жена. Разпоредбата на чл. 69б, ал. 1 от КСО определяла, че лицата, които са работили 10 години при условията на първа категория труд, придобивали право на пенсия при следните условия:

1. навършили са възраст до 31 декември 2015 г. 47 години и 8 месеца за жените и 52 години и 8 месеца за мъжете и имат сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100

за мъжете;

2. от 31 декември 2015 г. възрастта по т. 1 се увеличавала от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца за мъжете и с по 4 месеца за жените до достигане на 55-годишна възраст.

При анализ на разпоредбите се установявало, че изискванията за придобиване право на пенсия при условията на чл.69б, ал.1 били различни от тези по чл.69, ал.1 и 2 от КСО. Законодателят изисквал реалното полагане на труд при условията на първа категория, която се признавала за конкретно определени с акт на Министерския съвет длъжности, съгл. чл.104, ал.1 от КСО. Те били определени в раздел първи „Първа КТ“ на ПКТП (отм.) за труда, положен до 31.12.1999 г., респ. в чл.1 от НКТП за първа категория. По доказателствата от преписката безспорно се установявало, че положеният от жалбоподателката труд не бил на длъжности от посочените в ПКТП (отм.) и НКТП за първа категория. В специалния закон ЗМВР, трудът на държавните служители при пенсиониране се зачитал като такъв от първа категория труд, т.е. по силата на закона, трудът им се приравнявал към тази категория, макар действително да не бил положен на длъжности в определените с акт на Министерски съвет отрасли и производства. Следователно разпоредбите на чл.69, ал.1 и 2, и чл.69б, ал.1 от КСО съдържали различни материалноправни предпоставки, обуславящи упражняването на право на пенсия по отношение на лицата. Съгласно чл. 18, ал. 4 от НПОС лицата, които не били придобили право на пенсия по чл.69 от КСО, поради недостигащ осигурителен стаж, можело да се пенсионира по реда на чл. 69б, ал.1 и 2 от КСО. Разпоредбата на чл.18, ал.4 от НПОС била обвързана с изискванията за пенсиониране по реда на чл.69 от КСО и облагодетелствало лицата, които са полагали труд като военнослужещи или държавни служители, назначени по специални закони, което обстоятелство се отчитало при пенсионирането им с оглед специфичния характер на извършваната дейност, но чийто стаж, поради определени обстоятелства, не бил достатъчен за придобиване на право на пенсия по чл.69 от КСО. След изменението на чл.69, ал.1 и 2 от КСО от 01.01.2016 г., когато отпаднало изискването за прекратяването на осигуряването, въвеждането на минимално изискуема от закона пенсионна възраст за военнослужещите и държавните служители, посочени в чл.69, ал. 2 от КСО и „преместването“ на §4 от ПЗР на КСО като чл.69б в КСО, текстът на чл.18, ал.4 от НПОС също

бил изменен. Поради това, понастоящем той предвиждал, че лицата, които не са придобили право на пенсия по чл.69 от КСО, поради недостигащ осигурителен стаж, могат да се пенсионират по реда на чл.69б, ал.1 и 2 от КСО. В този смисъл изключението по чл.18, ал.4 от КСО се отнасяло единствено до продължителността на осигурителния стаж, но по никакъв начин не засягал другият компонент за придобиване право на пенсия - изискуемата възраст. Определящ, досежно прилагането на чл.69 и 69б от КСО, бил характерът на положениия труд. Жалбоподателката била само държавен служител по ЗМВР. За придобиване на право на пенсия за ОСВ следвало да се преценяват условията по чл. 69 от КСО. Ако бѐдела приета тезата на жалбоподателката и се допуснело лицата, които имат стаж с изискуемата продължителност по чл.69 от КСО, но нямат необходимата възраст, посочена в същата норма, да се пенсионират по реда на чл.69б от КСО се нарушавали основни принципи на осигурителното законодателство, целта на закона и се застрашава осигурителната система. Целта на законодателя с направеното през 2016 г. изменение на чл.69 от КСО било ограничаване на ранното пенсиониране и въвеждането на една и съща възраст за пенсиониране на мъжете и жените от специалните ведомства. С отпускането на пенсия по чл. 69б от КСО при ненавършена изискуемата възраст по чл. 69 от КСО щяло да е налице заобикаляне на закона, тъй като причината за непридобиване на право на пенсия за ОСВ по чл.69 от КСО следвало да е не възрастта, а единствено осигурителният стаж за приложение на чл.18, ал.4 от НПОС. Разпоредбите по социално осигуряване били административноправни и властнически и по своя характер били императивни. Текстовете на нормите следвало да бъдат прилагани стриктно, без да се допуска разширително тълкуване. Поради некоректното тълкуване на чл.69 и 69б от КСО, при което се игнорирало обстоятелството, че трудовият стаж на служителите от специалните ведомства само се приравнява на такъв от първа категория труд и като се игнорирало изискването за навършена възраст на практика се давало възможност на лицата по своя инициатива да избират, колко по-рано да се пенсионират, което не съответствало на закона.

С тези мотиви, като е взето предвид, че жалбоподателката попада в персоналният обхват на чл.69, ал.2 от КСО, а не на чл.69б, ал.1 от КСО и няма изискуемия стаж като държавен служител по ЗМВР, и няма навършена изискуемата възраст за 2025 г. - 54 год. и 4 мес., респ. разпоредбата на чл.18, ал.4 от НПОС е неприложима, е отказано правото на пенсия и е потвърдено разпоредждането.

Описаните факти за развитието на производството, установените факти, събраните доказателства и основанията за отказ, не са спорни между страните и се установяват категорично от доказателствата по делото.

При така установената фактическа обстановка, Съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена от надлежна страна, срещу акт подлежащ на съдебен контрол, в срок, поради което е процесуално допустима.

Разгледана по същество е основателна.

Съобразно задължението на съда по чл. 168, ал. 1 от АПК настоящият състав следва да провери законосъобразността на оспорения административен акт на всички основания по чл. 146 от АПК. Оспореното решение е издадено от компетентен орган, предвид правомощието на директора на териториалното поделение на НОИ да разглежда спорове, свързани с неправилното определяне на пенсии, съгласно чл. 117, ал. 1, т. 2, б. „А“ от КСО, и в предвидената форма, като при издаването му не са допуснати съществени нарушения на административно-производствените правила.

Компетентността на директора на ТП на НОИ – С.-град следва по силата на закона/чл. 117, ал. 3, вр. ал. 1, т. 2, б. А от КСО/, от което следва, че компетентността на издателя на акта е несъмнена.

Разпореждането на длъжностно лице по пенсионно осигуряване също е постановено от компетентен орган, въз основа на предоставените му правомощия съгласно Заповед № 1015-21-247/04.12.2018г. на Директора на ТП –НОИ –С. –град.

От данните по делото се установява, че в хода на административното производство са събрани всички относими доказателства, релевантни за преценка на правото на жалбоподателката на исканата от нея пенсия за осигурителен стаж и възраст. Съдът не констатира да са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила. Спазена е писмената форма на акта и той е подробно мотивиран, като са изложени ясно аргументите на органа за отхвърляне на заявлението. Относно спазване на материалноправните разпоредби и целта на закона възраженията на жалбоподателката са основателни. Материалната законосъобразност на акта е обусловена от преценката, дали жалбоподателката е придобила право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по реда на чл. 69б от КСО. Безспорно е, че тя няма необходимата възраст за пенсиониране по реда на чл. 68 от КСО. Тя няма и необходимите, както стаж, така и възраст за пенсиониране по чл. 69, ал. 2, вр. ал. 9 от КСО. Необходимият стаж за пенсиониране по тази норма е 27г. общ стаж, от които поне две трети – 18г., действително изслужени на длъжността по специалните закони, в случая - за държавните служители по ЗМВР. Специалният стаж на Й. е 17г., 02м. и 19 дни, т.е. под законния минимум. Възрастта ѝ също е под изискуемата от 54г. 4м. за 2025г., съгласно чл. 69, ал. 9, вр. ал. 2 от КСО.

Тя обаче отговаря на изискванията за пенсиониране по реда на чл. 69б от КСО. Посочената разпоредба предвижда, че лицата, които са работили 10 години при условията на първа категория труд, придобиват право на пенсия при навършена възраст към 2025г. – 51г. и сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените.

От фактическа страна по делото е установено и не се спори между страните, че на оспорващата е зачетена продължителността на осигурителния стаж до датата на подаване на заявлението за отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст (ОСВ) – 06.01.2025г.: а именно от първа категория труд – 17 години, 02 месеца и 19 дни (по ЗМВР) и от трета категория труд – 12 години, 06 месеца и 00 дни. Съгласно чл. 104, ал. 2 от КСО, общият осигурителен стаж, превърнат към трета категория труд, е 41 години, 02 месеца и 02 дни. Няма спор между страните и се установява от писмените доказателства по делото, че жалбоподателката е натрупала стажа си по Първа категория на длъжност на държавен служител по ЗМВР, видно и от приложеното на л. 14 и сл. УП-2/16.12.2015г. Следователно, при тези данни са налице основанията на чл. 69б от КСО за придобиване правото на пенсия от жалбоподателката. Възрастта и е над 51г.- 53г. 10м. и 4 дни. Сборът на общия ѝ осигурителен стаж (41г., 2м. и 12 дни) и възрастта ѝ е над 94.

Направеното от ответника тълкуване на КСО относно приложимостта на разпоредбата на чл. 69б от кодекса по отношение на държавните служители от МВР е в противоречие със закона и с общите правила на правото. По същество, с него се приема, че норма на подзаконов нормативен акт – чл. 18, ал. 4 от НПОС ограничава действието на норма от по-висок ранг – на кодекс, което е недопустимо.

Разпоредбата на чл. 18, ал. 4 от НПОС не е пречка за приложението на чл. 69б, ал. 1, т. 1 от КСО при наличие на навършена възраст и осигурителен стаж. Страните спорят за това, дали за служителите в МВР, чл. 69б, ал. 1 от КСО, вр. чл. 18 от НПОС се прилага само при недостигащ стаж или и при недостигащ стаж и възраст за пенсиониране по чл. 69, ал. 1 от КСО.

Настоящият състав приема, второто. Препратката на чл. 18 от НПОС дава възможност на държавните служители от МВР с недостигащ стаж за пенсия по чл. 69, ал. 1 от КСО да се пенсионира по реда на чл. 69б от КСО, при условията, които този член поставя, включително и за възраст. Целта на категоризирането на труда и специалните разпоредби за труда първа

категория е да компенсира работещите при по-тежки и неблагоприятни условия на труд. Тълкуването на закона, дадено в решението на Директора на ТП на НОИ поставя в по-неблагоприятно положение лица, които са работили по-дълъг период при по-тежките условия на първа категория труд само заради по-ниската им възраст. Това, освен че не отговаря на буквалното тълкуване на разпоредбите на чл. 18, ал. 1 от НПОС, вр. чл. 69Б, ал. 1 от КСО, противоречи на целите на закона. Държавните служители при МВР могат да се пенсионират както по реда на чл. 69, ал. 1 от КСО, така и по реда на чл. 69б, ал. 1 от КСО, като във втория случай се прилагат изрично уредените правила за стаж и възраст на чл. 69б, ал. 1 от КСО. Самата норма на чл. 18, ал. 4 от НПОС препраща при недостигащ стаж към чл. 69б, ал. 1 от КСО, без да поставя каквито и да е ограничения към реда и правата уредени в разпоредбата на тази норма на КСО, а и такива не могат да се поставят с подзаконов нормативен акт по отношение на акт от по-висок ранг, предвид и компетентността на органите, които са техни издатели. Следователно, за държавните служители, които не могат да се пенсионират по реда на чл. 69, ал. 1 от КСО, чл. 18, ал. 4 от НПОС препраща към реда за пенсиониране по чл. 69б, ал. 1 от КСО, който се прилага съобразно буквата на закона в тази разпоредба – минимум 10г. стаж първа категория, възраст към 2025г. 51г. и 94 точки минимум, формирани от сбора на общия осигурителен стаж и възрастта.

Неправилно е и тълкуването в решението, че стажът на държавните служители в МВР не е първа категория, защото не е уреден в подзаконов нормативен акт и защото ЗМВР е посочил, че този стаж се зачита за първа категория, а не е казал, че е първа категория. Няма пречка с акт от по-висок ранг, какъвто е ЗМВР да се определи един стаж за първа категория, като фактът, че това не е направено с правилник или наредба не променя характера на този стаж. Касае се за законодателно решение на висшия законодателен орган в държавата и след като той е възприел тази техника за категоризиране на стаж, той следва да се зачита като първа категория. В самия закон, ясно е казано, че този стаж се зачита за първа категория **за нуждите на пенсионирането(чл. 18З от ЗМВР)**, от което става ясно, че при подаване на молба за пенсиониране на служители, попадащи под нормите му се прилагат всички правила, относими към стажа „Първа категория“, без ограничение. Целта на закона е, трудът на тези служители, който явно е определен, че се полага в по-тежки условия спрямо труда на служителите, работещи при втора и трета категория, да се компенсира с право на по-ранно пенсиониране.

По изложените съображения съдът счита, че оспореното решение е незаконосъобразно, като издадено в нарушение на материалния закон и в противоречие с целта на закона, поради което подадената срещу него жалба е основателна. Жалбата се явява основателна. Оспореният акт следва да бъде отменен, а преписката върната на компетентния орган за ново произнасяне по заявлението за отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст съобразно дадените в настоящото решение указания.

При този изход на делото, основателна се явява претенцията на жалбоподателката за присъждане на направените разноски - адвокатски хонорар в размер на 600. Възражението за прекомерност на адвокатското възнаграждение е неоснователно, тъй като хонорарът е в размер към минимума.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ по жалба на З. Ж. Й., ЕГН [ЕГН], Решение № 2153-21-128/16.05.2025г. на Директора на Териториално поделение (ТП) на Националния осигурителен институт (НОИ) – С.-град, **КАКТО** и Разпореждане № [ЕГН]/6/21.01.2025г. на длъжностно лице по ПО.

ИЗПРАЩА преписката за ново произнасяне в законния срок на длъжностно лице по пенсионно осигуряване при ТП на НОИ- С. – град, при спазване на указанията по тълкуване и прилагане на закона в настоящото решение.

ОСЪЖДА ТП на НОИ – С. - град да заплати на З. Ж. Й., ЕГН [ЕГН], разноси по делото в размер на 600 лева.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

Съдия: